

Munka helyett „falaznak“

Nem halad a strandéterem megvalósítása

Az újszegedi strand bezárta kapuit. Ez a kapuzárás nem ünnepélyesen történt, minden protokolláris összejöveteltől mentesen, mégis jól sikerült. Valószínű, hogy kettőre hajtották a zárat, mert ez ideig senkinek sem sikerült kinyitni, még a Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalatnak sem, pedig ők vállalták a fürdő területén a kabinsor és az étterem építését.

A töltés mellett már több mint egy éve meredez az égre a leendő étterem betonváza. Valamikor még 1968 januárjában vállalták el a fürdő vállalat és az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet közös beruházásának felépítését. Az eltelt majdnem két év alatt sikerült a helyszínen készített betonelemeket összerakogatni, de miután ezzel elkészültek, „számtalan tényező

akadályozta az épület befejezését.”

Az építők hiányolták a gázkazánt, kérték az éteftelvonót, s azt mondták: ezek nélkül nem tudnak falazni, de ez a kérésük csupán „falazás” volt, mert a beruházók mindkét épülettartozékot beszerezték, de ezután sem haladt az építkezés. Most pedig, úgy látszik, hogy elveszett a bejárat kulcsa, mert az építők nem tudnak bemenni a strandra — hűlt helyük.

Tarjában 24 óra alatt szelnek össze a toronyházakban egy szintet. A partfürdő háromszintes éttermét szintén előregyártott elemekből szerelik már hónapok óta. Mindössze 15 ember kellene, akik ha most hozzálátának az elemek szereléséhez, esetleg a legújabb határidőre — 1969. december 31. — befejezhetnék az építkezést.

A. S.

1.

A reform eredményei és az árnyoldalak

Dr. Komócsin Mihály:

A közvélemény

érdeklődése mindinkább fokozódik a gazdasági kérdések iránt. Ez nem véletlen, mert az új gazdasági mechanizmus körülményei között számos, a korábban megszokottól eltérő új jelenség tapasztalható. Teljesen szokatlan például az a nagymértékű ármozgás, amelynek a piaci viszonyok fokozottabb alkalmazása következtében 1968–69-ben tanúi voltunk és vagyunk. Az új gazdasági szabályozók különböző hatásokat váltanak ki, s így ma a gazdasági folyamatok áttekintése is sokkal nehezebb, hiszen ezek jóval bonyolultabbak. A gazdasági helyzet megítélését nehezíti egy sor napi probléma is, mint jelenleg például a nem kielégítő tüzelő ellátás, valamint időről időre különböző árucikkek hiányai és más egyéb körülmények.

Mindennek következtében a közvéleményben könnyebben táptalajra találhatnak a különböző találgatások és híresztelések készülő árváltozásokról és egyéb, az életkörülményeket kedvezőtlenül érintő intézkedésekről. A problémák láttán akadnak — még közfunkciókban levők között is, — olyanok, akik megkérdőjelezzik a gazdasági reform, az új mechanizmus helyességét. Így valóban joggal vetődik fel a kérdés: *mi is a valóságos helyzet?* Előre haladunk-e vagy sem, s hogyan kell értékelnünk gazdasági helyzetünk alakulását?

Ezekre a kérdésekre nem lehet egyszerű tömönlatban, vagy néhány számadattal válaszolni. A gazdasági kérdések ma sokkal összetettebbek, bonyolultabbak. Néhány, önmagában pozitív jelenség — mint például a vállalati nyereség alakulása vagy a készletek csökkenése — számos kedvezőtlen mellékhatást is kivált. Ugyanakkor látszólag gazdasági nehézségek — mint például a széntermelés csökkentése — végső hatásukban fejlődésünket szolgálják.

Ha mégis tömör választ kívánánk adni a felvetett kérdésekre, azt lehetne mondani, hogy bár sok napi gondunk, problémánk van, mégis összességében *előre haladunk*. A gazdasági reform végrehajtása eredményesen folyik. Bár még csak kezdetén tartunk az új gazdasági mechanizmus kiépítésének, az számos vonatkozásban máris kedvezően érzeti hatását.

Azok a gondok és bajok, melyek gazdasági életünk egyes területein tapasztalhatók, nem írhatók egyértelműen az új mechanizmus rováására. Gazdaságirányításunkban és gazdálkodásunkban még érvényesülnek a régi mechanizmus hatásai. Cipelünk magunkkal egy sor terhet, melyek jóval korábban keletkeztek. Az új mechanizmus még *nem komplett* hatóerő. Ugyanakkor a már gyakorlatban bevezetett elemek az új irányítási rendszernek — érthetően *csiszolásra, finomításra szorulnak*.

De éppen az új mechanizmus, a reform sikeres megvalósítása érdekében nem hunyhatunk szemet a problémák láttán. Kritikusan kell vizsgálnunk, elemeznünk gazdasági életünket, a problémák és okaik feltárásával kell elősegítenünk az új gazdaságirányítási rendszer tökéletesítését, továbbfejlesztését. E cikkben is kísérletet teszünk ilyen elemzés végrehajtására.

A reform legfőbb kezdeti eredményei közül vegyünk szemügyre néhányat közelebről, árnyoldalait is vizsgálva. Az új gazdasági mechanizmus egyik legfontosabb kérdése a vállalati jövedelmezőség, a nyereség alakulása. A reform fő célkitűzései közé tartozik vállalatunk, gazdasági egységeink jövedelmező gazdálkodásának biztosítása. Ma vállalatunknak bevételéből nemcsak kiadásait kell fedezni, hanem el kell érnie a megfelelő nyereséget is. Ennek egy jelentős részét befizetik az állami költségvetésbe, közös társadalmi kiadások fedezésére. Egy másik

részből pedig egyrészt biztosítják a vállalat továbbfejlesztéséhez szükséges anyagi alapok megteremtését, másrészt pedig dolgozóik anyagi ösztönzését.

Ha az új mechanizmus bevezetése óta eltelt nem egészen két év tapasztalatait vizsgáljuk, akkor egyértelműen megállapíthatjuk, hogy *sikerült a jövedelmezőségi szemlélet meghonosítani gazdasági vezetőink körében*. Ennek hatása kedvezően megmutatkozott már 1968-ban, de még inkább kidomborodik ebben az esztendőben.

1968-ban állami és szövetkezeti ipari vállalatunk, állami gazdaságaink és — néhány kivétellel — mezőgazdasági termelőszövetkezeteink is *jövedelmezően gazdálkodtak*. Eredményesen zárták az évet. A reform első évében ez viszonylag könnyebb is volt. A szabályozókat eleve úgy határozták meg, hogy a vállalatok túlnyomó többsége könnyebben vegye az új mechanizmus bevezetésének akadályát. 1968-ban a gazdálkodó egységek összességükben egyedenként túlnyomó többségükben *jóval túlteljesítették* a jövedelmezőségi előirányzatokat. A tapasztalatok azt mutatták, hogy indokolt a közgazdasági szabályozók egy részét módosítani annak érdekében, hogy a gazdaságunkban rejlő tartalékokat minél jobban felszínre tudjuk hozni. Így került sor a szabályozók egy részének szigorítására. Ennek következtében az idén lényegesen nagyobb erőfeszítést kell kifejteni, hogy az 1968-ban elért nyereségi színvonalat elérjék, vagy túlhaladják. A szigorító intézkedések a vállalatvezetők egy jelentős részénél pesszimizmust váltottak ki. Ennek következtében a legtöbb vállalatnál *túlzottan óvatos tervek készültek*.

Közel az 1969-es év befejezéséhez már nagyjából kirajzolódik a kép: *hogyan is alakul vállalatunk, gazdasági egységeink helyzete, jövedelmezőségük színvonala*. Már rendelkezünk az első kilenc hónap mérlegadataival és termelési, számaival, és így következtetéseket tudunk levonni az év végéig várható teljesítményekre vonatkozóan is.

Mezőgazdasági üzemeink a viszonylag kedvezőbb időjárási körülmények, méginkább a szorgos munka, a több termelést segítő eszközök, valamint a nagyüzemi lehetőségek jobb kibontakoztatása következtében *eredményes évet zárnak*. Különösen szembetűnnek az eredmények a növénytermelés és a melléküzemági tevékenység területén. A korábbi évektől eltérő tapasztalat, hogy a növénytermelésben a termelési érték növekedése lényegesen meghaladja a ráfordítások, a költségfelhasználások növekedését. Bár az állattenyésztésben az év első felében némi visszaesés volt tapasztalható — a múlt évi száj- és körömfájás és néhány egyéb ok miatt —, mégis mezőgazdasági üzemeink gazdasági helyzete az év során sokat javult. Gazdaságaink pénzügyi stabilitása növekedett, és előreláthatólag ez évet nagyobb jövedelmezőséggel zárják; azonban várható, hogy ez évben is lesznek veszteségesen gazdálkodó termelőszövetkezeteink.

Ipari vállalatunknál meglepően *ellentmondásos* tapasztalatok vannak a termelési és a jövedelmezőségi szint alakulásáról. Mint a sajtóból már ismeretes, az 1969. január — szeptember közötti időszakban az állami ipar termelési mindössze 1,8 százalékkal, napi átlagos termelése pedig 2,7 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakának termelését. Ugyanakkor az egy főre eső termelés 1,5 százalékkal alacsonyabb volt az előző évinél. A termelés és a termelékenység nem kielégítő alakulása ellenére a vállalatok jövedelmezősége sokkal kedvezőbb képet mutat. Bár tudjuk, hogy az év végi hájrát még hátra van és ezek az adatok még jelentősen változni fognak (hiszen szeptemberben a termelés 6,9 százalékkal volt magasabb az előző

év azonos időszakának termelésénél), mégis *szembetűnő a termelés és nyereség növekedési üteme közti különbség*.

Még nagyobb eltéréseket tapasztalunk, ha közelebről vizsgáljuk megynk iparának adatait. 1969. első három negyedévében ipari termelésünk egy százalékkal alacsonyabb volt az előző évi azonos időszakánál, holott a létszám 4 százalékkal, az átlagkereset 3 százalékkal növekedett az év során. Az egy főre eső termelés 5 százalékkal alacsonyabb üzemeinkben a tavalyinál.

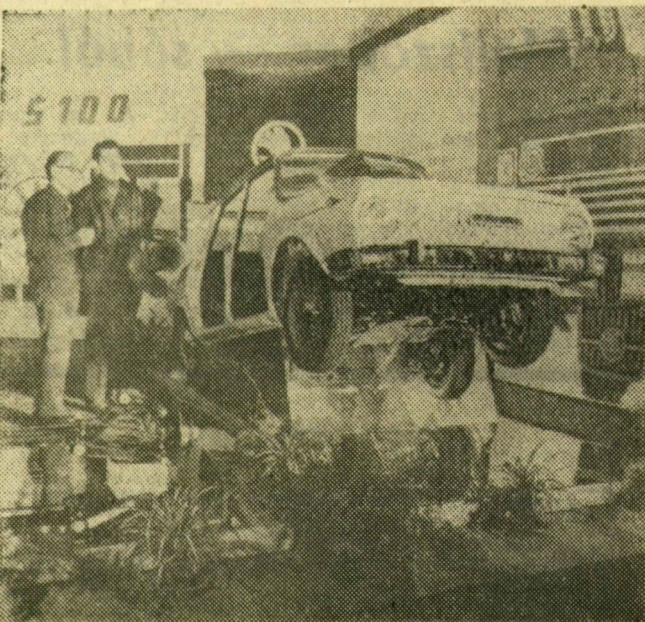
Ha e jelenség okait elemezzük, a következtetéseket kell megállapítanunk. Ismeretes, hogy Csongrád megye iparának termelése hosszabb idő óta évenként 8–10 százalékkal növekedett. A termelés növekedésében a legjelentősebb tényezők: az új termelő kapacitások üzembe helyezése, illetve meglévő termelő berendezések felújítása, jelentős mértékű bővítése. Ez évben különböző okok miatt az új termelő berendezéseket csak megkevsze tudták üzembe helyezni számos vállalatnál. A sajtó híradásaiból ismeretes, hogy Alföldi Porcelángyár, a Magyar Kábelművek, a Csongrád megyei Tejipari Vállalat szegedi üzeme, a Furfurol Vállalat és más vállalatok új üzemei a tervezett időnél jóval később kezdtek vagy kezdik meg működésüket.

A másik tapasztalat, hogy területünk ipari szerkezetéből adódóan — könnyű- és élelmiszeripar nagy aránya — a piaci hatások különösen az év első felében *érzékenyebben érintették* vállalatunk termelését. A múlt évben az indokoltnál nagyobb mértékben megnövekedtek a készletek, melyek csökkentésére hitelpolitikai intézkedésekkel is ösztönözték vállalatunkat. Így vállalatunk egy része alacsonyabb termelési szint mellett is nagyobb árbevételt ért el készleteinek forgalomba hozásával.

Az év első felében bizonytalanságot szült a vállalatvezetők körében, hogy — az új mechanizmus hatására — a korábbi gyakorlattól eltérően kereskedelmi vállalatunk nem adtak fel hosszabb időszakra rendeléseket. Nem egy esetben a kereskedelem által tárolt nagyobb mennyiségű készletek és a hitelpolitikai ösztönzések hatására már korábban feladott rendeléseket is visszavontak.

Ezek is hozzájárultak ahhoz, hogy a *vezetők körében túlzott óvatosság lett úrrá*. Amikor pedig a vásárlói kereslet növekedésének kielégítésére gyors ütemben kellett volna a termelést fejleszteni, a legtöbb vállalatnál erre nem voltak megfelelően felkészülve. Bár éves átlagban majdnem minden vállalatunknál jelentős létszámtöbblet van, mégis gyakori a munkaerő-hiányra való panaszkodás és a termelési elmaradások ezzel való indoklása. Így aztán — bár az év részében a termelési kapacitások közel sem voltak kihasználva, mégis — kielégítetlen maradt jelentős mértékű fizetőképes kereslet.

Ezek a tapasztalatok azt is mutatják, hogy különösen könnyűiparunk egy része *nem rendelkezik kapacitástartalékokkal*. Ahol pedig vannak tartalékok, ott egyelőre még nem megfelelően tudják azokat felhasználni és az igények szerint átcsoportosítani, hogy a lökészerűen jelentkező nagyobb igényeket is ki tudják elégíteni egy-egy adott időszakban. Kiseb, különösen tanácsai vállalatunk és kisipari termelőszövetkezeteink sokkal gyorsabban és rugalmasabban tudnak alkalmazkodni a változó igényekhez. Ugyanakkor a nagy termelő apparátussal rendelkező, országos jellegű vállalatunk sokkal nehezebben tudják igazítani termelésüket a változó igényekhez. Ez arra figyelmeztet, hogy indokolt felülvizsgálni egyes nagyvállalatunk szervezetét, s azt *alkalmassá tenni* az új mechanizmus követelményeinek.

JUBILÁL A SKODA. Háromnegyed-évszázados jubileumát ünnepli Európa egyik legnagyobb autógyára, a csehszlovákiai Skoda-művek. Mlada Boleslav mai gyár-óriása az elmúlt fél évtizedben 400 ezer Skoda 1000 és 1100 MB típusú korszerű, világszerte közkedvelt kocsit gyártott. A terv: néhány esztendőn belül évi 180 000 autót gyártani. Képünkön: A legújabb modell: a Skoda „S 100”

Magyar — indiai árucseré

Magyarország és India közötti nagy földrajzi távolság ellenére a két ország kereskedelmi kapcsolatai intenzívek. Újabb árucikkek cseréje kezdődött. A jelenlegi forgalomban az importlistán 55, az exportlistán több mint 300féle termék található. A forgalom értéke 1958-ban 53,9, a múlt évben pedig 455,5 millió devizaforgalmot volt.

Új építésmód

A budafoki kísérleti lakótelepen tető alá került a korszerű francia alagútszalival betonozott első lakóház, egy 60 lakásos, ötszintes épület. Az új építésmóddal fele annyi idő alatt épültek fel a falak, mint hagyományosan. Megállapították, hogy mintegy 30 százalékkal termelékenyebb ez a munka a blokkos építési eljárásnál is.

Megnyitották a takarékosági napokat

Tegnap, szombaton Csongrádon tartották meg a takarékosági napok megyei megnyitóját. Ezen napokon a különböző társadalmi rendek körében egyaránt ismert fogalom. Jelentőségére, szükségességére mégis fel kell hívni a dolgozó emberek figyelmét. Október 31-e a világtakarékosság napja, hirdeti az egész világon a takarékosági nemzetközi, gazdasági, társadalmi jelentőségét és célkitűzéseit.

Beszédében többek között szövegezt arról is, hogy a takarékoság gondolata a különböző társadalmi rendek körében egyaránt ismert fogalom. Jelentőségére, szükségességére mégis fel kell hívni a dolgozó emberek figyelmét. Október 31-e a világtakarékosság napja, hirdeti az egész világon a takarékosági nemzetközi, gazdasági, társadalmi jelentőségét és célkitűzéseit.